

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

**«Критичне мислення та управління ризиками в
зовнішньоекономічній діяльності»**

Ступінь вищої освіти – Магістр

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітня програма - **«Менеджмент зовнішньоекономічної
діяльності»**

Рік навчання - 1, семестр - 2

Форма навчання – денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС - 4

Мова викладання – українська, англійська

Лектор курсу

**Контактна інформація
лектора (e-mail)**

**Викладач, що веде
практичні заняття**

**Контактна інформація
викладача (e-mail)**

Сторінка курсу в eLearn

Ковтун О.А.

ekovtoun@nubip.edu.ua

Чорненька Л.М.

ekonomistnni@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=3738>

Опис дисципліни

В умовах швидкої динаміки ринкових процесів невід’ємною складовою ефективного господарювання стає критичне мислення та управління ризиками підприємства. Особливого значення воно дістає при роботі на зовнішніх ринках, де правила функціонування суттєво відрізняються від тих, що склалися всередині країни. Звідси ефективне управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності є не лише важливою передумовою виживання підприємств у сучасних умовах, але й запорукою успішного здійснення комерційної діяльності на зарубіжних ринках.

Анотація до курсу

Сучасні глобальні виклики та зміни в економічному розвитку України потребують впровадження інноваційних інструментів в управління економікою, розширення інтелектуальних можливостей систем управління, що потребує опанування новими та удосконаленими методами управління та прийняття рішень, зокрема, в аграрному секторі та при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Щоб опанувати методи прийняття управлінських рішень, має бути не тільки відповідне теоретичне обґрунтування підходів до виконання цього завдання, а й готовність практики до сприйняття результатів аналітичної підготовки. Специфічна особливість освоєння цього курсу – не лише набуття знань про застосування методів прийняття управлінських рішень, а й вироблення навичок практичного використання цих знань при виникненні певних ситуацій.

1. Мета та цілі курсу

Опанування студентами теорією та широким спектром сучасних методів прийняття управлінських рішень на основі системного аналізу, математичного моделювання та оптимізації діяльності суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки; опрацювання ними на конкретних, максимально наближених до реальних, навчальних кейсах, прикладах і математичних моделях методів визначення найкращих управлінських рішень, з використанням засобів обчислювальної техніки, пакетів прикладних програм, сучасних інформаційних технологій тощо, які дозволяють обґрунтовувати та приймати оптимальні управлінські рішення в умовах невизначеності.

1. Набуття компетентностей

Компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 2	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог
ЗК 3	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
ЗК 6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК 7	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	
СК 2	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани
СК 4	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації
СК 9	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію
СК 10	Здатність управляти організацією та її розвитком
СК 11	Здатність використовувати методичні та практичні підходи до здійснення господарської діяльності організацій в умовах міжнародної діяльності
СК 13	Забезпечувати ефективне здійснення управління в аграрній сфері

2. Програмні результати навчання

ПРН	Зміст
ПРН1	Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах
ПРН2	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення
ПРН4	Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї
ПРН5	Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах

ПРН6	Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність
ПРН8	Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією

3. Розподіл годин

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
К-сть годин	15	15	90

4. СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/практичні заняття/самостійні роботи)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання, бали
2 семестр				
Модуль 1. Критичне мислення				40
Тема 1 Теоретичні основи прийняття управлінських рішень. Ухвалення рішень у ситуації недостатньої поінформованості	2/2/4	- Здатність розуміти сутність та класифікацію управлінських рішень, виокремлювати фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень, основні етапи процесу розробки управлінського рішення - Здатність. Ставити цілі та завдання у ситуації неясних пріоритетів.	<i>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). Виконання завдання на практичних заняттях (в групі та самостійно). Виконання самостійної роботи (в малих групах, самостійно, eLearn). Підготовка та написання модульної контрольної роботи (тестова - в eLearn).</i>	<i>Виконання та задача індивідуальних завдань. Модульна тестова робота в eLearn. Самостійна робота – відповідно до завдань в eLearn.</i>
Тема 2 Результативність управлінських рішень, оцінка їх ефективності. Економічне обґрунтування рішень	2/2/6	Методи генерації ідей, логічний та евристичний підходи - Здатність аналізувати вимоги до управлінського рішення, форми та принципи прийняття управлінських рішень. - Здатність розуміти загальну характеристику методів прийняття, управлінських рішень, сучасні тенденції в галузі методології прийняття управлінських рішень.		
Тема 3 Характеристика методів, моделей та інструментарію прийняття управлінських рішень	2/2/10	- Здатність розуміти методологічні підходи до оцінки ефективності управлінських рішень, рішення як інструмент змін у функціонуванні. - Здатність оцінювати ефективність управлінських рішень, методологічні підходи		

		<p>до оцінки ефективності управлінських рішень.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Здатність аналізувати розробки в галузі сучасного менеджменту оптимізації управлінських рішень, причинно-наслідковий аналіз в управлінській діяльності. Діаграма Каору Ішикави «Риб'яча кістка» <p>(методи розглядаються на реальних кейсах)</p>		
Модуль 2. Управління ризиками в ЗЕД				60
<p>Тема 4. Загальна характеристика неформальних методів прийняття управлінських рішень</p>	2/2/10	<ul style="list-style-type: none"> - Здатність володіти знаннями і технологією евристичних методів прийняття управлінських рішень. - Здатність розуміти відмінності і сферу застосування методів: мозкової атаки (пряма, зворотна мозкова атака), метод ключових питань, метод вільних асоціацій, метод інверсії, метод особистої аналогії, метод номінальної групи, метод синектики. - Здатність оцінювати якість математичних моделей та прогнозування на їх основі - Здатність оцінювати показники рентабельності капіталу, ефективності інвестиційного проекту, оцінка фінансових та операційних ризиків в діяльності підприємства. 	<p><i>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та лекцією в eLearn). Виконання завдання на практичних заняттях (в групі та самостійно). Виконання самостійної роботи (в малих групах, самостійно, eLearn). Підготовка та написання модульної контрольної роботи (тестова - в eLearn).</i></p>	<p><i>Виконання та задача індивідуальних завдань.</i></p> <p><i>Модульна тестова робота в eLearn.</i></p> <p><i>Самостійна робота – відповідно до завдань в eLearn.</i></p>
<p>Тема 5. Загальна Характеристика математичних методів та моделей в економіці</p>	2/2/20			
<p>Тема 6. Прийняття управлінських рішень на основі методів дослідження для управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності</p>	5/5/40			
<p>Можливість отримання додаткових балів:</p>	Додаткові бали можна отримати за підготовку доповіді та участь в студентській конференції, публікацію статті, участь у 1 турі Всеукраїнської олімпіади			до 10 балів
<p>Всього за 2 семестр</p>	15/15/90	-	-	<p>70 100*0,7 (максимум 70 балів)</p>

Екзамен	30
Всього за курс	100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Студент повинен здавати усі роботи у заплановані терміни. За роботи, що здаються із порушенням термінів без поважних причин, знижується бал. Перескладання модульної контрольної роботи відбувається за наявності поважних причин (лікарняний, міжнародне стажування, індивідуальний графік) і дозволяється у терміни до закінчення наступного модульного контролю.
Політика щодо академічної доброчесності:	При виконанні всіх видів навчальних робіт студент повинен дотримуватись політики академічної доброчесності.
Політика щодо відвідування:	Відвідування лекційних та практичних (семінарських) занять є обов'язковим для всіх студентів. За об'єктивних причин, визначених Положенням про навчальний процес НУБіП, навчання може відбуватись відповідно до індивідуального навчального плану, затвердженого у визначеному порядку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійчук В., Бауер Л. Менеджмент: прийняття рішень і ризик : Навчальний посібник – К.: КНЕУ, 2003. – 316 с.
2. Андрушків Б.М. Основи теорії та практики управління. Львів, 2003.
3. Вітлінський В.В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. – К.: ТОВ “Борисфен-М”, 2006. – 362 с.
4. Голубков Е.П. Какое принять решение? Практикум хозяйственника. М.: Экономика, 2090. – 189 с.
5. Грейсон мл. Д.К., О’Делл К. Американский менеджмент на пороге XXI века. М., 2001.
6. Евланов Л.Г. Теория и практика принятия решений. М.: Экономика, 2004.
7. Липвиненко Н.П., Терещенко Т.О. Методи та моделі прийняття рішень у міжнародному бізнесі: підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 336 с.
8. Савчук В.П. Основи ризик-менеджменту підприємств. Дніпро: «Баланс Бізнес Букс», 2019. – 280 с.
9. Савчук В.П. Практическая энциклопедия финансового менеджера. К.: Баланс Бизнес Букс, 2017. – 976 с.
10. Савчук В.П. Оцифрованный менеджмент: Business Intelligence для ТОПов. К.: «Баланс Бизнес Букс», 2018. – 504 с.

11. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. - К.: ІВЦ "Видавництво «Політехніка»", 2004. - 200 с
12. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент: навч.посіб. К: «Кондор», 2019. – 140 с.
13. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз моделювання та управління економічними ризиками. Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019 – 256 с.
14. Чернова Г. В. Практика управління ризиками на рівні підприємства. - СПб.: Питер, 2000. - 176 с.
15. Cliff T. Ragsdale Spreadsheet Modeling and Decision Analysis: A Practical Introduction to Management Science. 8th edition. 2018 – 864 p.

Додаткова література

1. Дамордан А. Стратегический риск менеджмент. – М. Вильямс, 2010. – с.
2. Боди З., Кейн А., Маркус А. Принципы инвестиций: Пер. с англ. -4-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2002. - 984 с. «
3. Бююль А., Цефель П. SPSS: искусство обработки информации. Анализ статистических данных и восстановление скрытых закономерностей: Пер. с нем. - СПб.: ООО «ДиаСофтЮП», 2001. - 608 с.
4. Ван Хорн Дж. К., Вахович Джон М. Основы финансового менеджмента: Пер. с англ. - 11-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс». -2001.-992 с.
5. Вітлінський В. В., Наконечний С. /., Шарапов О. Д. Економічний ризик та методи його вимірювання: Підручник. - К.: КНЕУ, 2000. -354 с.
6. Камінський А. Б. Економічний ризик та методи його вимірювання: Навч. посіб. - К.: Вид. дім «Козаки», 2002. - 120 с
7. Мертенс А. Управление рисками бизнеса. К.: МФК, 2011. - 54с.
(<http://mertens.com.ua/books/files/Risk%20Book%20Mertens.pdf>)
8. Малхотра Н. Маркетинговые исследования. Практическое руководство: Пер. с англ. - 3-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2002. -960 с.
9. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе: Учеб. пособие / А. М. Дубров, Б. А. Лагоша, Е. Ю. Хрусталеv; Под ред. Б. А. Лагоши. - М.: Финансы и статистика, 2000. - 176 с.
10. Рогов М. А. Риск-менеджмент. - М.: Финансы и статистика, 2001. -120 с.
11. Старостина А. А. Маркетинговые исследования. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2001. - 284 с.
12. Тэпман Л. Н. Риски в экономике: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. В. А. Швандара. - М.: ЮНИТИ, 2002. - 379 с.
13. www.ebrd.com
14. www.ifc.org
15. Конкурентное преимущество: как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость/ Майкл Портер; Пер.с англ. – 4-е изд. – М.: Альпина Паблишер, 2016. – 716 с.
16. www.palisade.com/risk/
17. www.ferma.eu/
18. <https://www.oracle.com/technetwork/middleware/crystalball/overview/risk-analysis-overview-4367760.pdf>